

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра цивільного права та процесу

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 23.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (Протокол від 23.08.2023 № 8)

Розробник:

Доцент кафедри цивільного права та процесу факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент
Твердохліб Е. В.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Зайцев О. Л.
2. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. кандидат юридичних наук Устименко О. А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 6,0 Загальна кількість годин – 180 Кількість тем - 17	08 «Право» 081 «Право» <u>перший (бакалаврський)</u> назва СВО	Навчальний курс <u>3</u> Семестр <u>6</u> Вид контролю: <u>екзамен</u>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 44 години		Лекції – 10 годин
Семінарські заняття – 46 годин		Семінарські заняття – 10 годин
Самостійна робота – 90 годин		Самостійна робота – 160 годин

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни “Цивільний процес” є надання допомоги здобувачам вищої освіти під час підготовки до лекційних та практичних занять шляхом визначення найбільш важливих питань теми, націлити здобувачів вищої освіти на вивчення чинного законодавства та основних теоретичних праць в науці цивільного процесу.

Завдання. Завдання вивчення дисципліни полягає в засвоєнні здобувачами вищої освіти основних положень чинного цивільного процесуального законодавства України, що регулює суспільні відносини в сфері здійснення правосуддя в цивільних справах та окремих питань примусового виконання постанов суду.

Завданнями вивчення даного курсу є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з необхідними джерелами права;
- сприяння глибокому засвоєнню нормативних актів, вміння працювати з

ними;

- навчити здобувачів вищої освіти застосовувати норми цивільного процесуального права при вирішенні конкретних правових питань;
- навчити вірно складати процесуальні документи.

Міждисциплінарні зв'язки. Цивільний процес тісно пов'язаний з наступними навчальними дисциплінами: цивільне право, земельне право, сімейне право, трудове право, господарський процес, нотаріат, адвокатура, адміністративний процес, кримінальний процес.

Очікуванні результати навчання: в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні теоретичні положення цивільного процесуального права;
- основні нормативні положення цивільного процесуального права;
- юридичну термінологію;

вміти:

- вірно тлумачити та застосовувати норми цивільного процесу;
- складати цивільні процесуальні документи;
- знати та вміти користуватися правами та здійснювати обов'язки представника сторони в цивільному процесі при вирішенні спорів;
- вирішувати практичні завдання на підставі чинного законодавства;
- слідкувати за змінами у законодавстві.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. «Судова влада і правосуддя в цивільних справах

Поняття, предмет і система цивільного процесуального права»

Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави. Судова форма захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави (поняття та значення).

Поняття про господарське судочинство. Законодавство, яке застосовується при вирішенні господарських спорів. Розмежування компетенції загальних і господарських судів.

Поняття про нотаріат. Закон України "Про нотаріат". Повноваження щодо вчинення нотаріальних дій. Розмежування компетенції загальних судів і нотаріату.

Третейські суди: поняття, види, компетенція. Закон України „Про третейські суди”. Порядок розгляду справ в третейських судах.

Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Стадії цивільного процесу.

Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення).

Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних відносин.

Джерела цивільного процесуального права.

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.

ТЕМА 2. «Принципи цивільного процесуального права»

Поняття і значення принципів цивільного процесуального права.
Система принципів цивільного процесуального права.

Принцип верховенства права.

Принцип диспозитивності в цивільному процесі.

Принцип змагальності в цивільному процесі.

Принцип процесуальної рівноправності сторін у цивільному процесі.

Принцип пропорційності.

ТЕМА 3. «Цивільні процесуальні правовідносини»

Цивільні процесуальні правовідносини. Поняття, ознаки та підстави виникнення, зміни та припинення цивільних процесуальних правовідносин.

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.

Об'єкт та зміст цивільних процесуальних правовідносин.

ТЕМА 4. «Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин»

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. визначення
Склад суду. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Порядок вирішення заявленого відводу(самовідводу). Наслідки відводу суду (судді).

ТЕМА 5. «Учасники судового процесу»

Учасники справи. Склад учасників справи. Цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність. Права та обов'язки учасників справи.

Сторони в цивільному процесі. Поняття, процесуальні права і обов'язки сторін. Умови і порядок заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідачів. Наслідки заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідачів.

Процесуальна співучасть. Поняття та види процесуальної співучасті. Умови процесуальної співучасті. Процесуальні права та обов'язки співучасників.

Треті особи в цивільному процесі. Поняття третіх осіб, їх процесуальні права та обов'язки. Підстави та процесуальний порядок залучення (вступу) третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Відміна третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, від первісних позивачів та співпозивачів. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Порядок залучення (вступу) їх до справи. Відміна третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

Процесуальне правонаступництво. Умови участі у справі правонаступника. Види правонаступництва. Відмінність заміни осіб у процесі у порядку правонаступництва від заміни осіб у порядку заміни неналежного відповідача належним.

Представники. Поняття, значення та види судового представництва. Законні представники. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника у суді. Документи, що посвідчують повноваження представника. Представництво в суді як вид правничої допомоги.

Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Підстави та форми їх участі. Їх процесуальні права та обов'язки.

Інші учасники судового процесу. Особи, які є іншими учасниками судового процесу (помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, перекладач, особа, спеціаліст). Їх процесуальні права та обов'язки.

ТЕМА 6. Цивільна юрисдикція

Предметна та суб'єктна юрисдикція.

Інстанцій на юрисдикція.

Територіальна юрисдикція(підсудність).

ТЕМА 7. «Докази та доказування у цивільному процесі»

Мета та етапи доказування у цивільному процесі. Межі доказування у цивільному процесі.

Поняття доказів та засобів доказування у цивільному процесі. Доказові факти.

Предмет доказування. Визначення предмета доказування у конкретних

цивільних справах.

Обов'язок доказування і подання доказів. Правові презумпції (поняття, значення). Витребування доказів.

Підстави звільнення від доказування.

Належність доказів. Допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів.

Класифікація доказів.

Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників. Визнання обставин, відмова від визнання обставин. Допит сторін, третіх осіб та їхніх представників як свідків.

Показання свідків. Порядок допиту свідків. Використання свідком письмових записів. Порядок допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків.

Письмові докази. Порядок дослідження письмових доказів. Оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції. Протокол судового засідання як різновид письмових доказів. Повернення оригіналів письмових доказів.

Речові докази. Порядок їх дослідження. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження.

Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.

Висновок експерта у галузі права. Підстави призначення, зміст висновку та його оцінка.

Електронні докази.

Висновок експерта. Підстави і порядок призначення експертизи. Обов'язкове призначення експертизи. Комісійна експертиза. Комплексна експертиза. Додаткова і повторна експертиза.

Судові доручення щодо збирання доказів. Порядок їх оформлення та виконання.

Забезпечення доказів. Підстави, способи і порядок забезпечення доказів.

За темою № 7 передбачено веб-квест у формі вирішення практичного завдання.

Веб квест розміщений на сайті

<https://classroom.google.com> (код курсу n76thj2).

ТЕМА 8. «Процесуальні строки»

Процесуальні строки. Поняття, види та порядок обчислення процесуальних строків. Початок перебігу процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків.

Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.

ТЕМА 9. «Судові виклики та повідомлення»

Судові повістки і оголошення про виклик у суд. Повістка-повідомлення. Порядок вручення судових повісток.

ТЕМА 10. «Судові витрати».

Поняття та види судових витрат.

Судовий збір. Порядок обчислення та сплати. Порядок повернення судового збору.

Витрати, що пов'язані з розглядом справи.

Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат у разі визнання позову, закриття провадження або залишення позову без розгляду.

ТЕМА 11 «Заходи процесуального примусу»

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

Види заходів процесуального примусу. Попередження. Видалення із залу судового засідання. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом. Відмінність від витребування доказів. Привід свідка. Штраф.

ТЕМА 12. «Позовне провадження»

Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження.

Письмові заяви учасників. Заяви по суті. Заяви з процесуальних питань.

Поняття позову та його елементи. Види позовів.

Забезпечення позову. Способи забезпечення позову. Розгляд заяви про забезпечення позову.

Відкриття провадження у справі. Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог.

Підготовче провадження. Підготовче засідання. Подання відзиву, відповіді на відзив та заперечення.

Врегулювання спору за участю судді. Підстави, порядок, строки.

Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову.

Розгляд справи по суті. Судове засідання, порядок його проведення. Закриття і зупинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду.

Судові рішення. Види судових рішень. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення. Зміст рішення. Проголошення рішення.

Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.

Заочний розгляд справи. Умови проведення та порядок заочного розгляду справи. Заочне рішення. Заява про перегляд заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.

ТЕМА 13. «Наказне провадження»

Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ. Підсудність. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу чи її повернення. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу.

Наслідки повернення заяви або відмови в її прийнятті.

Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу.

Зміст судового наказу. Надіслання боржникові копії судового наказу. Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання. Розгляд заяви про скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві. Скасування судового наказу.

Скасування судового наказу. Заява про скасування судового наказу, її форма та зміст, строки подання. Розгляд заяви про скасування судового наказу.

ТЕМА 14. «Окреме провадження»

Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві. Поняття окремого провадження. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження.

Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.

Розгляд судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх.

Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.

Розгляд судом справ про усиновлення.

Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.

Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.

Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.

Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.

Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.

Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

ТЕМА 15. «Перегляд судових рішень»

Апеляційне провадження. Суди апеляційної інстанції. Апеляційна скарга, строк і порядок її подання. Апеляційний розгляд.

Касаційне провадження. Суд касаційної інстанції. Касаційна скарга, строк і порядок її подання. Касаційний розгляд.

Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними

обставинами. Підстави перегляду. Строк і порядок подання заяви. Розгляд заяви.

ТЕМА 16. «Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Відновлення втраченого судового провадження. Судовий контроль за виконанням судових рішень.»

Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Звернення судового рішення до виконання. Негайне виконання судового рішення.

Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи. Зміст виконавчого листа. Видача дубліката виконавчого листа. Строк пред'явлення виконавчих документів до виконання.

Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження. Відстрочка і розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання, роз'яснення рішення.

Поворот виконання судових рішень. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових рішень. Строк подання заяви про поворот виконання судових рішень.

Порядок відновлення втраченого судового провадження. Особи, які мають право звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження. Підсудність заяви. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Розгляд справи. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

Судовий контроль за виконанням судового рішення. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою. Судове рішення за скаргою.

ТЕМА 17. «Цивільні процесуальні права іноземних осіб. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні»

Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.

Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.

Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет і система цивільного процесуального права	16	4	4			8	
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права	10	2	2			6	
Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини	8	2	2			4	
Тема 4. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин	12	2	2			8	
Тема 5. Учасники судового процесу	16	4	4			8	
Тема 6. Цивільна юрисдикція	10	2	2			6	
Тема 7. Докази та доказування у цивільному процесі	16	4	4			8	
Тема 8. Процесуальні строки	6	2	2			2	
Тема 9. Судові виклики і повідомлення	6	2	2			2	
Тема 10. Судові витрати	10	2	2			6	
Тема 11. Заходи процесуального примусу	8	2	2			4	
Тема 12. Позовне провадження	18	4	6			8	
Тема 13. Наказне провадження	6	2	2			2	
Тема 14. Окреме провадження	14	4	4			6	
Тема 15. Перегляд судових рішень	8	2	2			4	
Тема 16. Виконання судових рішень. Судовий контроль. Відновлення втраченого провадження	8	2	2			4	
Тема 17. Цивільні процесуальні права іноземних осіб. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні	10	2	2			6	
Всього за семестр :	180	44	46			90	Екзамен

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1.Судова влада. Поняття, предмет і система цивільного процесуального права	10	1	1			8	
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права	11	0,5	0,5			10	
Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини	9	0,5	0,5			8	
Тема 4. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин	11	0,5	0,5			10	
Тема 5. Учасники судового процесу	14	1	1			12	
Тема 6. Цивільна юрисдикція	11	0,5	0,5			10	
Тема 7. Докази та доказування у цивільному процесі	14	1	1			12	
Тема 8. Процесуальні строки	7	0,5	0,5			6	
Тема 9. Судові виклики і повідомлення	7	0,5	0,5			6	
Тема 10. Судові витрати	11	0,5	0,5			10	
Тема 11. Заходи процесуального примусу	9	0,5	0,5			8	
Тема 12. Позовне провадження	16	1	1			14	
Тема 13. Наказне провадження	9	0,5	0,5			8	
Тема 14. Окреме провадження	14	1	1			12	
Тема 15. Перегляд судових рішень	11	0,5	0,5			10	
Тема 16. Виконання судових рішень. Судовий контроль. Відновлення втраченого провадження	9	0,5	0,5			8	
Тема 17. Цивільні процесуальні права іноземних осіб. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні	9	0,5	0,5			8	
Всього за семестр:	180	10	10			160	Екзамен

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Завдання, що виносяться на самостійну роботу студента			Література
	Тема № 1. Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет і система цивільного процесуального права		№№ 1, 2, 3, 4, 10, 25,21,25,29,37,38,41
	Третейські суди		
	Джерела цивільного процесуального права (національні та міжнародні)		
	Тема № 2. Принципи цивільного процесуального права		№№ 2, 37, 38, 39, 41, 43
	Принципи цивільного процесу: загально-правові, міжгалузеві, галузеві (більш детальне вивчення)		
	Тема № 3. Цивільні процесуальні правовідносини		№№ 2, 28, 37, 41
	Види цивільних процесуальних правовідносин		
	Система і структура цивільних процесуальних правовідносин		
	Тема № 4. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин		№№ 1,6,16,17,25,37
	Порядок передачі спору на розгляд третейського суду		
	Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача		
	Тема № 5. Учасники судового процесу		№№ 2, 17,26, 27,28, 29,30,37
	Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб (більш детальне вивчення)		
	Процесуальні права та обов'язки інших учасників цивільного процесу		
	Тема № 6. Цивільна юрисдикція		№№ 2,24,28,38,40, 41
	Недопустимість спорів про підсудність		
	Передача справи з одного суду до іншого		
	Тема № 7. Докази та доказування в цивільному процесі		№№ 2,28,36,37,38, 40
	Види експертиз		
	Судові доручення		
	Тема № 8. Процесуальні строки		№№ 2,3,4,16,29,37
	Поновлення процесуальних строків		
	Продовження процесуальних строків		
	Тема № 9. Судові виклики і повідомлення		№№ 2,3,4 36,39
	Вручення судових повісток		
	Повідомлення суду про зміну місця проживання		
	Тема № 10. Судові витрати		№№ 2,3,4,13
	Витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду		
	Витрати, що пов'язані із залученням свідків, експертів, перекладачів, проведенням експертиз		
	Тема № 12. Позовне провадження		№№ 2,21,22,31,32,

		Форма і зміст зустрічної позовної заяви Головуючий у судовому засіданні Закінчення справи без ухвалення судового рішення	33,37,42
		Тема № 13. Наказне провадження	№№ 2,37,38,39,40
		Підстави відмови у видачі судового наказу	
		Набрання судовим наказом законної сили	
		Тема № 14. Окреме провадження	№№ 2, 37,38,39,40
		Суб'єкти окремого провадження, їх права та обов'язки Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію у примусовому порядку Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису	
		Тема № 15. Перегляд судових рішень	№№ 2,6,15,19,25,34
		Доповнення, зміна або відкликання апеляційної скарги або відмова від неї Доповнення, зміна або відкликання касаційної скарги або відмова від неї	№№ 2,3,4,19,20, 31, 32,34,35
		Тема № 16. Виконання судових рішень. Судовий контроль. Відновлення втраченого провадження	
		Мирова угода в процесі виконання Особливості повороту виконання в окремих категоріях справ	
		Тема № 17. Цивільні процесуальні права іноземних осіб. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні	№№ 1,2,26,28,29
		Звернення до примусового виконання рішення іноземного суду	
		Виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Місце цивільного процесу в правовій системі України.
2. Міжнародні джерела цивільного процесу України.
3. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
4. Процесуальна співучасть.
5. Види представництва.
6. Повноваження адвоката у цивільному процесі.
7. Класифікація доказів.
8. Письмові докази.
9. Речові докази.
10. Експертиза у цивільному процесі.
11. Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз.
12. Заходи процесуального примусу.
13. Розгляд заяви про забезпечення позову та виконання ухвали про забезпечення позову.

14. Види позовів та їх особливості.
15. Мирова угода у цивільному процесі.
16. Врегулювання спору за участі судді.
18. Судове засідання та його складові частини.
19. Закриття провадження у справі.
20. Виправлення недоліків судового рішення.
21. Законна сила судового рішення (судового наказу та ухвали).
22. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.
23. Справи про усиновлення.
24. Справи про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку.
25. Судовий наказ. Скасування судового наказу.
26. Право на апеляційне оскарження та процесуальний порядок його реалізації.
28. Суд касаційної інстанції.
29. Касаційний розгляд.
30. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
31. Оскарження рішення третейського суду, оспорування рішення міжнародного комерційного арбітражу.
32. Повноваження суду щодо питань виконання судових рішень.
33. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби.
34. Відновлення втраченого судового провадження.
35. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб, які беруть участь у цивільному процесі України.
36. Міжнародні угоди про правову допомогу у цивільних справах.
37. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Співвідношення цивільного права та цивільного процесу.
2. Історія становлення принципу змагальності.
3. Особливості дослідження окремих видів доказів.
4. Засоби доказування в цивільних справах.
5. Експертиза у цивільному процесі.
6. Цивільний позов у кримінальному процесі.
7. Участь прокурора у цивільному процесі.
8. Заочний розгляд справи у цивільному процесі.
9. Захист прав та інтересів відповідача у цивільному процесі.
10. Мирова угода у цивільному процесі.
11. Історія виникнення інституту апеляції.
12. Нотаріальний процес.

6. Методи навчання

Метою лекційного курсу є засвоєння теоретичних проблем науки цивільного процесу, основних положень чинного законодавства, а також практики його застосування.

Лекційні заняття на денній формі навчання проводяться із застосування мультимедійних матеріалів по всіх темах навчальної дисципліни. Аудиторні заняття проводяться у формі семінарських та практичних занять, на яких здобувачі вищої освіти повинні приймати участь у дискусії навколо попередньо визначених тем, виступати з рефератами або іншими тезами виступів, вміти формулювати і відстоювати свою позицію.

Самостійне оволодіння та поглиблення знань полягає у вивченні рекомендованої навчальної та теоретичної літератури, а також джерел цивільного процесуального права. Обсяг, зміст і форма індивідуальної роботи зі здобувачами вищої освіти визначаються викладачем. Це може бути участь у науковому дослідженні, написання реферату, участь у науково-практичній конференції наукового товариства тощо.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
2. Поняття про господарське судочинство. Законодавство, яке застосовується при вирішенні господарських спорів. Розмежування компетенції загальних і господарських судів.
3. Поняття про нотаріат. Закон України "Про нотаріат". Повноваження щодо вчинення нотаріальних дій. Розмежування компетенції загальних судів і нотаріату.
4. Третейські суди: поняття, види, компетенція.
5. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Стадії цивільного процесу.
6. Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення).
7. Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних відносин.
8. Джерела цивільного процесуального права.
9. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права. Система принципів цивільного процесуального права.
10. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
11. Принцип змагальності в цивільному процесі.
12. Принцип процесуальної рівноправності сторін у цивільному процесі.
13. Цивільні процесуальні правовідносини.
14. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.
15. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
16. Цивільна юрисдикція. Види юрисдикції.
17. Поняття підсудності. Види підсудності. Наслідки порушення правил підсудності.
18. Учасники судового процесу.
19. Сторони в цивільному процесі.
20. Процесуальна співучасть.

21. Треті особи в цивільному процесі.
22. Процесуальне правонаступництво. Поняття й умови участі у справі правонаступника.
23. Судове представництво.
24. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
25. Інші учасники цивільного процесу.
26. Поняття, мета та етапи доказування у цивільному процесі.
27. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі.
28. Предмет доказування.
29. Обов'язки доказування і подання доказів.
30. Підстави звільнення від доказування.
31. Належність доказів та допустимість доказів.
32. Класифікація доказів.
33. Пояснення сторін, третіх осіб, їх представників.
34. Показання свідка.
35. Письмові докази.
36. Речові докази.
37. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.
38. Висновок експерта.
39. Електронні докази.
40. Судові доручення щодо збирання доказів.
41. Забезпечення доказів.
42. Процесуальні строки.
43. Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.
44. Поняття та види судових витрат.
45. Судовий збір: порядок обчислення та сплати.
46. Витрати, що пов'язані з розглядом справи.
47. Розподіл судових витрат між сторонами.
48. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.
49. Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження. Поняття позову та його елементи. Види позовів.
50. Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог.
51. Право на судовий захист відповідача. Заперечення відповідача проти позову. Зустрічний позов.
52. Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову.
53. Забезпечення позову.
54. Відкриття провадження у справі.
55. Підстави для відмови у відкритті провадження.
56. Залишення позовної заяви без руху. Повернення заяви.
57. Поняття та значення підготовчого провадження. Підготовче засідання.
58. Врегулювання спору за участю судді.
59. Поняття і значення стадії розгляду справи по суті.
60. Судове засідання.
61. Підготовча частина судового засідання.

62. З'ясування обставин та дослідження доказів.
63. Судові дебати. Порядок ухвалення і проголошення судового рішення.
64. Фіксування цивільного процесу.
65. Підстави і наслідки відкладення розгляду справи, оголошення перерви в розгляді справи.
66. Підстави і наслідки зупинення провадження у справі.
67. Закінчення справи без ухвалення судового рішення.
68. Поняття і види судових рішень.
69. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
70. Питання, які вирішуються судом під час ухвалення рішення. Зміст судового рішення як процесуального документа.
71. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив.
72. Законна сила судового рішення.
73. Ухвала суду. Окрема ухвала
74. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження.
75. Поняття та особливості заочного розгляду цивільної справи.
76. Заочне рішення та його перегляд.
77. Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ.
78. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу.
79. Зміст судового наказу.
80. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві.
81. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
82. Розгляд справ судом про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх.
83. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
84. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
85. Розгляд судом справ про усиновлення.
86. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
87. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
88. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.
89. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.
90. Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
91. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
92. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, що містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб.
93. Загальна характеристика апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції.
94. Право апеляційного оскарження. Строки апеляційного оскарження. Форма і зміст заяви про апеляційне оскарження і апеляційної скарги.
95. Порядок подання заяви про апеляційне оскарження і апеляційної скарги. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду.

96. Підготовка розгляду справи апеляційним судом. Призначення справи до розгляду в апеляційному суді.
97. Порядок розгляду справи апеляційним судом. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції.
98. Повноваження апеляційного суду.
99. Постанова суду апеляційної інстанції. Законна сила постанови суду апеляційної інстанції.
100. Загальна характеристика касаційного провадження.
101. Відкриття касаційного провадження. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відмова у відкритті касаційного провадження.
102. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Межі розгляду справи касаційним судом.
103. Повноваження суду касаційної інстанції.
104. Постанова суду касаційної інстанції.
105. Загальна характеристика перегляду рішень у зв'язку з переглядом судових рішень Верховним Судом України.
106. Загальна характеристика перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
107. Звернення судових рішень до виконання. Негайне виконання судових рішень
108. Поворот виконання судових рішень, постанов.
109. Судовий контроль за виконанням рішень.
110. Порядок відновлення втраченого судового провадження.
111. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
112. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.
113. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів. Угоди про правову допомогу у цивільних справах.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту

знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому

контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання, підготувати проект документу, зокрема, позовної заяви, зустрічної позовної заяви, відзиву на позовну заяву, апеляційної скарги тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

Пропуск семінарських занять має бути завчасно відпрацьований до часу проведення заліку. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються викладачу усно.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS				
Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			Оцінка	Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимальною, робота з двома-трьома незначними помилками
8	80-84			
7	75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний ЦІЛКОМ, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вати завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками
6	70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні
5	65-69			

				навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчати навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
4	60-64		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи несформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них: оцінена числом балів, близьким до мінімального, роботам що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
3	40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21-40			
1	1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
5. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
6. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
7. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
8. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
9. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
10. Про судовий збір : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
12. Про нотаріат: Закон України від 03 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
13. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
14. Про судову експертизу : Закон України від від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
15. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
16. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
17. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навчальний посібник / Сліпченко С. О., Синегубов О. В., Кройтор В. А. та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с.

Додаткова

1. Андронов І.В. Судові рішення в цивільному процесі України: проблеми термінології. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 66. С. 287-293.
2. Бортнік О. Значення для цивільного судочинства принципів отримання репарацій в умовах перехідного правосуддя. Проблеми цивільного права та процесу: тези доповідей учасників наук.-практ. конференції, присвяченої 98-й річниці від дня народження О.А.Пушкіна, 19 травня 2023 р. Вінниця: ХНУВС. 2023. С. 167-172.
3. Вільчик Т. Адвокатура та громадянське суспільство у правовій державі. *Право України*. 2014. № 11. С. 243-250.
4. Глущенко С. Концептуальні нариси єдиної судової юрисдикції. *Право України*. 2014. № 11. С. 219-232.
5. Завальнюк В.В. Правосуддя в Україні: антропологічний вимір. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С. 16-21.
6. Костенко М.А. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом як міжнародний стандарт прав людини. *Право і суспільство*. 2014. № 4. С. 20-26.
7. Кройтор В.А., Сліпченко О.І. Розподіл обов'язків з доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 171-179.
9. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бигун, В. В. Баранкова та ін; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
10. Кухарев О. Є. Аналіз судової практики розгляду цивільних справ про спадкування : практ. посіб. Київ : Алерта, 2019. 340 с.
11. Островська Л.А. Деякі аспекти представництва прокурором прокурором інтересів громадянина в суді. *Актуальні проблеми держави і права*. 2015. Вип. 65. С. 451-456.
12. Позовне провадження : моногр. / за ред. В. В. Комарова. Харків, 2011. 552 с.
13. Соколянський Д.В. Мiroва угода сторін у цивільному судочинстві України: постановка проблеми. *Актуальні проблеми держави і права*. 2016. Вип. 66. С. 348-353.
14. Цивільний процес: навчальний посібник. / О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, В. А. Кройтор та ін. ; за заг. ред. В. А. Кройтора. Харків: ХНУВС. 2022. 336 с.
15. Шишка О.Р. Строк позовної давності і негативний позов : огляд судової практики, роздуми та проблеми. *Право і безпека*. 2022. № 1 (84). С. 225-233.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-

сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>

4. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>